

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2002 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta neuvoston asetukseksi (yhteisöpatentti)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 8 päivänä toukokuuta 2002 lähettänyt jatkokirjelmän 2. KTM 06.05.2002 asiassa U 54/2000 vp lakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Tuomas Aho, kauppa- ja teollisuusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Asko Välimaa, oikeusministeriö

- osastonjohtaja, käräjätuomari Antti Miettinen, Helsingin käräjäoikeus
- apulaistoiminnanjohtaja Risto Salokangas, Keksintösäätiö
- asianajaja Marja Tommila, Suomen Asianajajaliitto
- lainopillinen asiamies Pekka Salomaa, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät ry.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon LaVL 20/2000 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus yhteisöpatenttiasetukseksi

Neuvottelutilanne

Yhteisöpatenttineuvottelut ovat jatkuneet runsaat puolitoista vuotta komission heinäkuussa 2000 antaman asetusehdotuksen pohjalta. Neuvotteluja vetäneiden puheenjohtajavaltioiden tavoitteet ovat poikenneet toisistaan suuresti, mikä on hidastanut neuvottelujen etenemistä. Keskeisistä elementeistä alkaa kuitenkin löytyä yhteisymmärrys jäsenmaiden suuren enemmistön keskuudessa.

Puheenjohtajavaltion ilmoituksen mukaan sisämarkkinaneuvostossa 21.5.2002 pyritään löy-

tämään yhteisymmärrys järjestelmän keskeisistä periaatteista.

Suomen kannalta monet elementit 29.4.2002 jaetussa puheenjohtajan pohjapaperissa ovat tervetulleita. Kielikysymyksessä, kansallisten virastojen asemassa ja vuosimaksujen jakoa koskevissa kysymyksissä puheenjohtajan esitykset vastaavat keskeisiltä kohdin niitä linjauksia, joita Suomi on valtioneuvoston alkuperäisen kannan mukaisesti neuvotteluissa ajanut. Suomi on peräänkuuluttanut patenttivaatimusten kääntämistä kaikille kielille, korostanut kansallisen patenttiosaamisen säilymistä erityisesti turvaamalla tiettyjä yhteisöpatentin hakemuskäsittelyyn liittyvien toimintojen (erityisesti uutuustut-

kimuksen) delegointia kansallisille virastoille sekä kansallisten virastojen toimintojen taloudellista turvaamista. Suomi on myös peräänkuulluttanut erikielisten hakijoiden yhdenmukaista kohtelua.

Yhteisöpatenttituomioistuinjärjestelmän osalta jäsenvaltiot ovat saavuttaneet yksimielisyyden keskitetystä valitusasteesta, joka toimisi yhteisön ensi asteen tuomioistuimen osana. Sen sijaan se, miten ensi asteen tuomioistuin järjestetään, on nousemassa hankalimmaksi kysymykseksi. Se saattaa jopa ratkaista koko hankkeen kohtalon. Komissio on ajanut alusta lähtien hyvin keskitettyä mallia, jossa ensi aste ja valitusaste sijaitsevat Luxemburgissa. Komission hahmottelema uusi malli ei paljon eroa alkuperäisestä. Se antaisi käytännössä pelkästään suurille maille mahdollisuuden saada omalle maaperälleen ensi asteen tuomioistuin tai sen jaosto. Kovin keskitetty malli on herättänyt vastustusta, mutta toisaalta hyvin hajautettu malli ei tyydytä useita maita, koska sen pelätään heikentävän oikeudenkäytön yhdenmukaisuutta.

Ensi asteen patenttituomioistuinta koskevat yleiset periaatteet

Puheenjohtajavaltion esityksen mukaan toukuussa olisi tarkoitus pyrkiä lähinnä ratkaisuun tuomioistuimen kielikysymyksessä. Tämän osalta puheenjohtajavaltion ehdotus lähtee kaikkien yhteisökielten tasavertaisesta kohtelusta. Muilta osin puheenjohtajavaltion paperi näyttäisi perustuvan alueellisiin kamareihin; niitä perustettaisiin "yhteisöalueen eri puolille aikaa myöten". Puheenjohtajavaltion ajatukset näyttäisivät olevan varsin lähellä komission äskettäin esittämiä näkemyksiä, joiden mukaan ensi asteen alueellisia kamareita perustettaisiin juttumäärän mukaan, jolloin lähinnä suuret valtiot voisivat saada alueelleen alueellisia kamareita.

Monet maat vierastavat hajautettuja, kansallisiin tuomioistuihin perustuvia rakenteita. Pelko perustuu epäilyihin epäyhdenmukaisesta oikeudenkäytöstä, forum shoppingista ja käytännön hankaluuksista saada oikeutta sellaisissa tuomioistuimissa, joissa ei ole perinteitä patenttioikeudenkäynneissä.

Kun Suomi yhdessä muiden maiden kanssa hyväksyi osana viime joulukuun ylimääräisen sisämarkkinaneuvoston kompromissia ajatuksen ensi asteen yhteisöpatenttituomioistuimesta ("community patent panel"), Suomi korosti mielekkyyttä tukeutua myös sen osalta olemassa oleviin kansallisiin erikoistuomioistuihin (Suomessa Helsingin käräjäoikeus). Suomi on korostanut läheisyyttä, olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä ja siten patenttiosaamisen säilymistä alueellisesti myös tuomioistuin kysymyksessä. Näkemys voimakkaasta hajauttamisesta niin, että jokaisessa valtiossa olisi vähintään yksi erikoistuomioistuin käsittelemässä yhteisöpatenttiasioita, perustuu erityisesti tiettyjen oikeusperiaatteiden kunnioittamiseen. Tällainen periaate on esimerkiksi vastaajan kotipaikan ensisijaisuus foorumina. Perifeerisenä maana Suomella on perusteltu syy puolustaa institutioiden paikallista läsnäoloa.

Valtioneuvoston selvityksessä todetaan mm. seuraavaa:

— Suomen kannalta tuomioistuin kysymyksen käytännön merkitys ei ole yhtä suuri kuin sen periaatteellinen merkitys. Suomessa patenttiriitojen määrä on vähäinen. Patenttiriidat on ensi asteessa keskitetty Helsingin käräjäoikeuteen, mutta käräjäoikeudessa ei ole yhtään pelkästään patenttiriitoja käsittelevää jaostoa patenttiriitojen vähäisen määrän takia. Elinkeinoelämän kannalta hajautettuun malliin liittyy myös epäkohtia. Patenttioikeuden haltijan asemassa eli yleensä kantajan asemassa oleva yritys tai keksijä joutuu oikeuksiaan puolustaakseen asioimaan eri jäsenmaissa. Tämä antaa vastaajalle merkittävän edun. Suomi on korkean patenttiaktiivisuuden maa. Suomalaisyrittysten voidaan uskoa olevan useimmiten kantajan roolissa. Näiden yritysten etuna voidaan nähdä keskitetympi malli, koska tällöin riitä ratkaistaan "puolueettomalla maaperällä".

— Hajautettua mallia on vastustettu voimakkaasti. Se soveltuu erityisen huonosti mitätöimyysoikeudenkäynteihin; jäsenvaltiossa toimiva tuomioistuin voisi mitätöidä yhteisöpatentin koko EU-alueen kattavin vaikutuksin.

— Keskitetyssä järjestelmässä on mahdollisuus panostaa enemmän tuomioistuinosaamiseen, oikeuden yhdenmukaiseen soveltamiseen ja resursseihin. Tulkkausmahdollisuudet ja muut käytännön asiointia helpottavat puitteet todennäköisesti saavutettaisiin kustannustehokkaammin keskitetyssä mallissa. Riskinä kovin keskitetyssä järjestelmässä on ruuhkautuminen.

Edellä selostetun vuoksi Suomi voi kannattaa, mikäli hajautetun mallin taakse ei ole saatavissa riittävää kannatusta, alkuperäistä kantaa keskitympää ensi asteen tuomioistuinjärjestelmää, mikäli yhteisöpatenttijärjestelmä saadaan muutoin kokonaisuutena tavoitteiden mukaiseksi. Muut keskeiset tavoitteet koskevat erityisesti kielikysymystä, kansallisten virastojen asemaa ja talouden turvaamista sekä hakijoiden yhdenvertaista kohtelua. Tuomioistuinmallin yksityiskohdista neuvoteltaessa Suomi tuo esiin oman kielen käyttömahdollisuuden, etäisyyden kompensoimisen järjestelmän syrjivyyden vähentä-

miseksi sekä tuomarien kansallisuutta koskevan kysymyksen.

Valtioneuvoston kanta

Suomi ajaa EU-ministerineuvoston 3.5.2002 pidetyn kokouksen pöytäkirjan mukaan ratkaisua, jossa tuomioistuinkysymyksessä saadaan aikaan hajautettuja piirteitä sisältävä ja kansallisia resursseja hyödyntävä malli. Mallin on turvattava oikeuden saavutettavuus paikallisia jaostoja hyödyntämällä. Jaostot on perustettava yhteisöpatenttiasetuksen tullessa voimaan. Kie-
liregiimissä tulee ottaa huomioon pienten kielten asema.

Lisäksi valtioneuvosto pitää yhteisöpatentin aikaansaamista tärkeänä tavoitteena ja katsoo, että ratkaisuun pääsemiseksi on Suomen oltava valmis joustamaan. Ratkaisua hahmoteltaessa on pidettävä esillä omaa kieltä, etäisyyden kompensointia ja tuomarien kansallisuutta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Asian aikaisemmat käsittelyvaiheet

Yhteisöpatenttituomioistuimen perustamista koskeva asia tuotiin eduskunnan käsiteltäväksi viime tingassa vuoden 2000 hallitusten välisen konferenssin valmistautumisneuvottelujen loppusuoralla. Asiasta antamassaan lausunnossa suuri valiokunta suhtautui varauksellisesti siihen, että Nizzan sopimukseen otettaisiin artikla, joka mahdollistaa yhteisön patenttituomioistuimen perustamisen neuvoston päätöksellä. Suuri valiokunta katsoi, että kysymystä yhteisöpatenttia koskevien oikeusriitojen käsittelypaikasta olisi perusteltua käsitellä osana Euroopan yhteisöjen tuomioistuinjärjestelmän kehittämishanketta (SuVL 5/2000 vp).

Nizzan huippukokouksen jälkeisellä viikolla antamassaan lausunnossa lakivaliokunta piti lähtökohtana sitä, että keskitetty valitusaste hyväksytään, mutta ensi aste perustetaan kansallis-

ten tuomioistuinten varaan (LaVL 20/2000 vp). Lausunnossa on esitetty kansallista järjestelmää tukevia kannanottoja seuraavasti:

"Lakivaliokunta ei pidä perusteltuna kokonaan keskitetyn kansainvälisen tuomioistuinjärjestelmän luomista patenttiasioihin. Sen seurauksena kansallinen osaaminen patenttiasioissa häviäisi vähitellen. Asioiden hoito tulisi hankalaksi, kalliiksi ja hitaaksi sekä keskittyisi muutamien harvojen asiamiesten käsiin. Se merkitsisi oikeuskulttuurin rajua muutosta ja liian suurta yhtäkkistä mullistusta nykyiseen tuomioistuinjärjestelmään.

Kun yhteisöpatenttia koskevan asetusehdotuksen taustalla olevat tavoitteet — kustannustehokkuus, yhtenäisyys ja alueellinen laajuus — ovat perusteltuja, on valiokunnan mielestä syytä selvittää tarkemmin mahdollisuuksia järjestää patenttiasioden oikeudenkäynti nykyisestä poikkeavasti siten, että ensimmäisessä oikeusasteessa yhteisöpatenttia koskevat patenttiriidat ratkaistaan kansallisessa patenttituomioistui-

messä ja muutoksenhaku ohjataan Euroopan yhteisön tuomioistuinjärjestelmään liitettävään patenttituomioistuimeen, jaostoon tai vastaavaan.

Jotta eri jäsenmaat voisivat paremmin luottaa toistensa kansallisiin patenttituomioistuihin, on sovittava niistä menettelyllisistä minimistandardeista, joita joka maassa näissä asioissa on noudatettava. Suomessa patenttiasiat on keskitetty Helsingin käräjäoikeuteen, joten meillä olisi hyvä pohja, miltä edetä.

Tämä malli olisi myös johdonmukainen oikeus- ja sisäasioiden menettelysäännösten kanssa: Tampereen Eurooppa-neuvostossa päätettiin ottaa tuomioiden vastavuoroinen tunnustaminen oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi. Tarkoituksena on luottaa muiden jäsenvaltioiden tuomioistuihin. Suomi on kannattanut menettelyllisten minimistandardien luomista vastavuoroisen tunnustamisen helpottamiseksi.

Kansallinen menettely on asianosaisille kansainvälistä halvempi ja vastaajalle kohtuullisempi järjestelmä, jossa access to justice -periaate toteutuu paremmin, koska todisteet ja muu oikeudenkäyntiaineisto sekä myös asianosaiset ovat jäsenvaltioissa. Tällöin alan osaaminen säilyisi myös kansallisesti. Kansallinen järjestelmä olisi todennäköisesti myös nopeampi kuin keskitetty kansainvälinen menettely.

Lainvoimainen ensimmäisen asteen kansallisen patenttituomioistuimen päätös voitaisiin tehdä suoraan tunnustettavaksi ja täytäntöönpanokelpoiseksi koko unionin alueella. Tällöin ei tarvittaisi mitään eksekvatuuri- tms. menettelyä ja tuomio ulottuisi koko yhteisön alueelle. Minimistandardeista sopiminen loisi välttämättömät edellytykset tälle."

Nykyvaihe

Nyt käsiteltävänä olevan jatkokirjelmän mukaan tilanne näyttäisi muuttuneen siten, että kansallisiin tuomioistuihin tukeutuvasta ensi asteen tuomioistuimesta ei voida päästä sopimukseen. Kirjelmästä saa kuvan siitä, että kaikki, mikä voidaan tehdä, on tehty ja se on hyväksyttävä. Vakuuttavia tosiseikkoja tämän tueksi ei kuitenkaan ole esitetty.

Jatkokirjelmässä esitetyt perustelut eivät kaikin osin ole perusteltuja eivätkä loppuun harkittuja. Tämän vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä kiinnittää huomiota tuomioistuinjärjestelmän valintaan liittyviin periaatteellisiin näkökohtiin aikaisempaa laajemmin ja tuoda esiin seuraavan.

Teollis- ja patenttioikeudet ovat tällä hetkellä voimakkaasti kehittyvä oikeudenala ja niiden kansallinen merkitys on tärkeä. Patentin antama suoja on yksinoikeus, joka on poikkeus vapaasta kilpailusta. Patenttisuoja on olennainen kilpailutekijä Euroopassa. Suomi on henkilölukuunsa nähden johtava maa patenttien hakemisessa ja myöntämisessä, erityisesti korkeateknologian osalta. Siten yhteisöpatenttia koskevat ratkaisut ovat merkittäviä Suomen kannalta.

Toimiva oikeuslaitos on oikeusvaltioissa ja markkinatalousmaissa kaiken luotettavan toiminnan tae. Euroopan unionin toimintatavoissa asioiden oikeudellinen luonne korostuu.

Keskitetyn tuomioistuinjärjestelmän perustamiselle ei ole oikeudellisia edellytyksiä, kun Nizzan sopimus ei ole vielä voimassa. Ilman Nizzan sopimuksen luomaa oikeusperustaa uudenlaista tuomioistuinjärjestelyä ei voida sovittaa yhteen perustuslain kanssa.

Eduskunnalle esitetyistä asiakirjoista käy ilmi se, että useat maat ovat vedonneet erilaisiin perustuslaillisiin ongelmiin, joiden vuoksi ao. maa ei voi hyväksyä tiettyä neuvotteluissa esillä ollutta vaihtoehtoa. Asiakirjoista ei käy ilmi, että

— eri maiden esittämien perustuslaillisten ongelmien vakavuutta ja vaikeusastetta olisi vertailtu keskenään,

— Euroopan ihmisoikeussopimuksen määräyksiin olisi kiinnitetty huomiota tai että Suomi olisi pitänyt tärkeänä korostaa Suomen oikeudellisen järjestelmän perusteita. Kuitenkin Suomen olosuhteissa oikeuden saavutettavuusperiaate asettaa rajoja tuomioistuinjärjestelmän hyväksyttävyydelle,

— neuvotteluissa olisi ollut mukana Euroopan unionin tai sen jäsenvaltioiden oikeudellisista asioista ja -järjestelmistä huolehtivien instanssien edustajia.

Jatkokirjelmän mukaan keskitetty tuomioistuinjärjestelmä takaisi yhteisöpatentin oikeusvarmuuden. Oikeusvarmuutta ei kuitenkaan voi korostaa oikeusturvan kustannuksella. Oikeusturvasta ei voitane puhua ehdotuksen yhteydessä, kun oikeuden saavutettavuus (access to justice and court) ei toteutuisi ainakaan Suomessa. Esteenä saavutettavuudelle olisivat ainakin taloudelliset, maantieteelliset ja kielelliset seikat. Suomalainen yritys joutuisi tarkkaan harkitsemaan sitä, kannattaako sen lähteä ajamaan oikeuksiaan Keski-Eurooppaan, jossa se joutuisi turvautumaan ulkomaisiin asianajajiin ja patenttiasiamiehiin. Myös päätösten ennakoitavuus olisi vaikeampaa kuin kotimaassa.

Perusteluita siitä, että patenttiasioissa tarvitaan erilainen tuomioistuinjärjestelmä, ei ole suhteutettu EU:n yleiseen oikeudelliseen järjestelmään. Kuitenkin sisämarkkinoilla kaikilla muilla oikeudenaloilla toimitaan EY-tuomioistuimen ennakkoratkaisuvaltaan perustuvan kansallisen tuomioistuinjärjestelmän varassa. Ei ole selvitetty, ovatko patenttioikeuden ongelmat niin paljon vaikeampia kuin ongelmat muilla yhteisöoikeuden eri aloilla, että on perusteltua päätyä täysin poikkeavaan tuomioistuinjärjestelmään.

Uuden tuomioistuimen saati sitten kahden perustaminen ei ole oikotie, jolla hetkessä luodaan unionille yhtenäinen oikeuskulttuuri patenttiasioissa. Uuden kansainvälisen tuomioistuimen perustaminen on aina vaikeaa, kallista ja hidasta. Toiminnan käynnistäminen ei myöskään suju helposti. Täyteen toimintaan pääseminen vaatii uusien toimintatapojen ja yhteisen oikeudellisen linjan luomista ja hiomista, pitkiä neuvotteluja ja keskusteluja. Tämän lisäksi tuomioistuimen toiminta on sopeutettava EU:n oikeusjärjestelmään ja EY:n tuomioistuimen toimintaan sekä huolehdittava riittävästä koordinaatiosta ja oikeuskäytännön yhtenäisyydestä.

Keskitettyjen kansainvälisten tuomioistuinten toiminta osoittaa, että tällaiset tuomioistui-
met, esimerkiksi EY:n tuomioistuin ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, ruuhkautuvat pahasti. Yhteisiä päätöksiä, joilla toimintaa joustavoitetaisiin, on kuitenkin erittäin vaikea saada aikaan.

Osa keskitettyä tuomioistuinratkaisua tukevista perusteluista on rakennettu epävarmojen olettamusten varaan. Selvityksen mukaan suomalainen osapuoli olisi yleensä kantajana, jolloin keskitetty järjestelmä on edullinen. Vaikka asiointi nyt olisikin tällainen, yhteisöpatenttijärjestelmä ja patenttien muuttuminen suurina innovaatioita koskevista kokonaisuuksista pienemmiksi teknisiä yksityiskohtia koskeviksi parannuksiksi aikaisempiin keksintöihin, voi muuttaa tilanteen. Sanotun olettamuksen varaan ei voi rakentaa oikeusjärjestelmää.

Jatkokirjelmän mukaan neuvotteluissa on todettu, ettei kaikissa jäsenvaltioissa ole riittävää patenttialan oikeudellista tuntemusta. Yhteisöpatenttijärjestelmää ajatellen ratkaisevaa ei kuitenkaan ole kansallisten tuomioistuinten tämän hetkinen osaaminen ja tietotaito. Ratkaisevaa on se valmius, asenteet ja resurssit, jotka ovat käytettävissä, kun mahdollinen uusi järjestelmä saadaan toimimaan. Suomessa on 1990-luvulla pantu toimeen mittava oikeudenkäyntiuudistus, jonka yhteydessä on koulutettu koko tuomarikunta. Kokemukset osoittavat, että ydinjoukko on saatu nopeasti ja hyvin koulutetuksi uuteen ajattelumalliin, vaikka uudistuksen läpivienti kauttaaltaan näyttääkin vaativan sukupolven ajan. Kun patenttituomareiden määrä unionin alueella on rajallinen, heidän kouluttamisensa yhteisiin tavoitteisiin ei ole mahdollon tehtävä, jos siihen vain halutaan ryhtyä.

Johtopäätökset

Valiokunta katsoo, että oikeusvarmuus ja oikeusturva yhteisöpatentissa saavutetaan parhaiten käyttämällä ja kehittämällä kansallisia jo olemassa olevia patenttituomioistuuksia.

Siitä riippumatta, päädytäänkö keskitettyyn vai hajautettuun järjestelmään, tarvitaan yhteiset oikeudelliset pelisäännöt. Patenttilait ja niihin liittyvät prosessisäännökset on harmonisoitava tai ainakin on luotava yhteiset minimistandardit asioiden käsittelystä.

Oikeusvarmuutta tavoiteltaessa on muistettava se suuri merkitys, joka keskitetyllä valitusasteella on. Keskitetty valitusaste, joka jo on periaatteessa hyväksytty, poistaa vaaran siitä, että

joku valikoisi tarkoitushakuisesti tietyn maan tuomioistuimen (forum shopping) päästäkseen toivottuun lopputulokseen patenttiasiaassa. Yhteen tuomioistuimeen ohjattu muutoksenhaku takaa oikean ja yhdenmukaisen lainkäytön koko yhteisön alueella. Muutoksenhakuasteen ohjaava vaikutus ulottuu luontevasti jäsenvaltioiden patenttituomioistuihin ja korostaa patenttiasiantuntemuksen merkitystä ja tuomioistuinten yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Patenttiasioden oikeudenkäynnin siirtäminen kokonaan pois Suomesta heikentäisi pienen ja keskisuuren teollisuuden asemaa, koska kynnys oikeudenkäyntiin ryhtymisestä kasvaisi olennaisesti ja kulut nousisivat huomattavasti. Lisäksi kansallinen osaaminen pienenesi ja rapautuisi aikaa myöden kokonaan. Valiokunnan mielestä on mahdotonta hyväksyä sitä, että suomalainen osapuoli nostaessaan kanteen toista suomalaista vastaan patenttioikeuden loukkauksen takia joutuisi käymään oikeutta vieraalla kielellä vieraassa maassa. Hyväksymisen rajoilla on se, että asiaan mahdollisesti liittyvä mitätömyyskanne jouduttaisiin keskittämiskaatumuksen takia ensin ratkaisemaan ennakkokysymyksenä Luxemburgissa.

Neuvotteluja ei voida käydä yksinomaan kauppallisia intressejä edustavien tahojen voimin ja arvoilla. Valiokunta katsoo, että EU:n oikeudellista järjestelmää on kehitettävä tasapainoisena kokonaisuutena. Ei voida pitää itsestään selvänä lähtökohtana sitä, että kansallisten tuomioistuinten ratkaisut patenttiasioissa ovat epäluotettavia, kun toisaalta oikeus- ja sisäasioissa edetään Tampereen huippukokouksen päätelmien mukaisesti kohti jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa ilman erityisiä eksekvatuurimenettelyjä. Valiokunta katsoo, että neuvottelupohjaa pitää laajentaa niin, että mukana on myös oikeudellista asiantuntemusta. Sisämarkkinaneuvoston ja oikeus- ja sisäasiainneuvoston yhteistoiminta voisi olla hyödyllistä.

Erillisenä yksityiskohtana valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kielisääntely ei ole joh-

donmukainen. Käännösvaatimukset ovat suuremmat kuin niille annettavat oikeusvaikutukset esim. vahingonkorvausvaatimuksissa.

Tässä vaiheessa kannan ottaminen yhteisöpatentin hyväksymiseen tai hylkäämiseen on ennen aikaista, koska luotettavia kustannushyötylaskelmia ei voida tehdä. Arviointiin voidaan ryhtyä vasta, kun asetusehdotuksen yksityiskohdista tiedetään enemmän.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan vain osittain ja katsoo, että sanontaa olisi tarkistettava seuraavasti:

Suomi ajaa ratkaisua, jossa tuomioistuin kysymyksessä saadaan aikaan hajautettuja piirteitä sisältävä ja kansallisia resursseja hyödyntävä malli. Mallin on turvattava oikeuden saavutettavuus esimerkiksi maakohtaisia jaostojen hyödyntämällä. Maakohtaiset jaostot tai vastaavat on perustettava yhteisöpatenttiasetuksen tullessa voimaan. Kieliregiimissä tulee ottaa huomioon pienten kielten asema.

Valiokunnan mielestä neuvotteluihin tulisi kutsua mukaan EU:n ja jäsenvaltioiden oikeudellisiin järjestelmiin perehtyneitä asiantuntijoita.

Lisäksi valiokunta edellyttää,

että eduskunnalle annetaan perustuslain 96 §:n mukaisesti tiedot asian jatkokäsittelystä ja ehdotukseen EU:n toimielimissä tehtävistä muutoksista ja

että asiassa ei tehdä Suomea sitovia päätöksiä, ennen kuin eduskunnalla on ollut uudelleen tilaisuus lausua asiasta kantansa.

Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Henrik Lax /r	Kirsi Ojansuu /vihr
vpj.	Matti Vähänäkki /sd	Veijo Puhjo /vas
jäs.	Sulo Aittoniemi /alk	Tero Rönni /sd
	Erkki Kanerva /sd	Mauri Salo /kesk
	Toimi Kankaanniemi /kd	Timo Seppälä /kok
	Annika Lapintie /vas	Marja Tiura /kok
	Paula Lehtomäki /kesk	Harry Wallin /sd
	Kari Myllyniemi /kesk	Lasse Virén /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaisa Vuorisalo.